

І. А. Гасюк,

доцент, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, завідувач кафедри фізичної культури та валеології, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Охарактеризовано економічну сутність фізичної культури і спорту, систематизовано послуги за підсистемами галузі, що ними створюються в залежності від мети і специфічних завдань функціонування кожної із підсистем сфери фізичної культури і спорту, досліджено організаційно-правові форми та нормативно-правову базу діяльності суб'єктів господарювання галузі.

The economic essence of physical training and sports is characterized, types of service which are produced by subsystems of branch depending on problems and the purposes of each of them are systematized, organization and legal forms both standard and legal base of activity of subjects of managing of branch are analyzed.

Ключові слова: суб'єкт господарювання, механізми, фізична культура, спорт.

Key words: the subject of managing, mechanisms, physical training, sports.

ВСТУП

Державна соціально-економічна політика спрямована на всебічне удосконалення діючих ринкових механізмів і має на меті розвиток конкуренції, посилення її впливу на механізм ціноутворення, державне регулювання діяльності природних монополій, формування конкурентного ринкового середовища на основі удосконалення правових механізмів добросовісної конкуренції, гарантування державою єдиних "правил гри" для всіх суб'єктів господарювання [3]. Утворення і забезпечення ефективного функціонування як існуючої соціально-економічної системи можливе через всебічний розвиток людського потенціалу, який, з одного боку, є необхідною передумовою для її створення, а з другого — є критерієм якісного виміру її розвитку. Людський потенціал є головною складовою національного багатства і рушійною силою суспільного розвитку, і в механізмах його примноження і зміцнення вагомим місцем посідає фізична культура і спорт.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дослідити з позицій системного підходу організаційно-правові засади господарської діяльності в сфері фізичної культури і спорту.

РЕЗУЛЬТАТИ

Економічна сутність фізичної культури і спорту знаходить свій вираз у таких ознаках: по-перше, рухова активність, фізкультурно-оздоровча діяльність сприяє мінімізації економічних втрат у галузях господарства шляхом зменшення деструктивного впливу на здоров'я особистості негативних факторів оточуючого середовища та шкідливих звичок; по-друге, рухова активність є провідним фактором, який утворює підґрунтя до збільшення тривалості життя та працездатного віку населення; по-третє, фізична культура і спорт в частині професійно-прикладної фізичної підготовки та спортивного тренування є основною складовою процесу становлення професійно компетентної особистості, здатної

забезпечити економічне зростання держави; по-четверте, в галузі фізичної культури і спорту здійснюється господарська діяльність державними установами, некомерційними та підприємницькими структурами, що забезпечує трудову занятість значної кількості населення в галузях спортивної індустрії та туризму; по-п'яте, комерційні й підприємницькі структури спрямовують частину прибутку у вигляді податкових платежів до бюджетів різних рівнів, що сприяє соціально-економічному розвитку держави [1]. Фізична культура і спорт належить до невиробничих галузей господарювання, метою якої є задоволення потреб суспільства, окремого індивіда в удосконаленні людської природи, зміцненні генофонду нації шляхом надання відповідних соціально-культурних послуг, якістю і кількістю яких має регулюватись галузевим ринком.

Ринок у сфері фізичної культури і спорту утворюється його учасниками, які здійснюють виробництво, споживання, просування специфічного продукту — фізкультурно-спортивних послуг, діяльність яких регламентується сукупністю відносин з приводу їх обміну. Ринок в сфері фізичної культури і спорту характеризується рядом особливостей, які визначають специфіку його функціонування, маркетингову та управлінську діяльність:

— специфіка ринку зумовлена особливостями нематеріального виробництва, спрямованого на надання послуг, які мають соціально-культурний характер і спрямовані на задоволення переважно духовних, інтелектуальних потреб індивіда, забезпечують належний рівень його життєдіяльності;

— ринок фізичної культури і спорту широко представлений непрофільними організаціями, які займають домінуюче положення на ринку і значно впливають на якість, ціну, обсяг фізкультурно-спортивних послуг. Дані організації широко використовують підтримку держави, залучають спонсорські кошти від бізнес структур, громадських та благодійних організацій;

— здебільшого основний споживач фізкультурно-

спортивних послуг не є суб'єктом платоспроможного попиту. Типовими споживачами послуг галузі фізичної культури і спорту є діти, підлітки, студентська молодь. Держава опікується фізичними розвитком і удосконаленням молодого покоління, тому оплата послуг здійснюється за рахунок бюджетних коштів, частково за рахунок батьківських внесків, благодійних організацій, спонсорів;

— продуцент послуг ринку фізичної культури і спорту має велику чутливість до змін ринкової кон'юнктури. Характер й інтенсивність споживання послуг багато в чому залежить від новомодних течій, суб'єктивних переконань та уявлень про сучасний, престижний спосіб життя споживачів, що, у свою чергу, зумовлює жорсткі вимоги до здійснення точності та коректності аналізу, прогнозування ринкових факторів, що впливають на обсяг і тенденції розвитку попиту на послуги, збільшує ризик;

— динамізм ринку зумовлений значною інтенсивністю змін, які відбуваються в структурі попиту на різні послуги у відповідних ринкових сегментах, а також потенціальною здатністю виробників послуг до провадження гнучкої, лабільної політики щодо їх реалізації;

— під час вибору і надання переваги певному виду фізкультурно-спортивних послуг споживач враховує близькість розташування, транспортну інфраструктуру, яка забезпечує швидке і комфортне відвідування фізкультурно-спортивних споруд. Екологічні, ландшафтні, кліматичні характеристики певної території впливають на специфіку та види послуг, зумовлюють умови функціонування організації та підприємств фізкультурно-спортивної спрямованості. Вище наведені ознаки дозволяють констатувати наявність певної територіальної сегментації ринку і його локальний характер;

— ефективне функціонування фізкультурно-спортивних організацій та підприємств значною мірою залежить від фахової компетентності персоналу, що зумовлено специфікою надання послуги, а саме — міжособистісним контактом виробника та споживача. Високий професіоналізм, кваліфікація, досвід, етика та культура спілкування продуцентів є необхідними умовами високої якості послуг;

— диверсифікація є необхідною передумовою успішної діяльності виробників фізкультурно-спортивних послуг. Цей процес враховує тенденції персоналізації та індивідуалізації попиту на послуги, зумовлює широту їх спектра та різноманіття, відповідно формує виробничу та споживчу структуру ринку [9].

Фізкультурно-спортивні послуги мають нематеріальний характер і містять характерні ознаки, такі як: невідчутність, невіддільність від виробника, варіабельність якості, регулярність споживання, неможливість зберігання [7]. У проекті закону України "Про фізичну культуру і спорт" [13] під поняттям "фізкультурно-спортивна послуга" розуміється діяльність фахівців з фізичного виховання і спорту, що пов'язана з використанням специфічних економічних ресурсів і спрямована на досягнення бажаного психофізіологічного та/або емоційного стану людини в результаті фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Вид послуги залежить від цільової спрямованості, завдань і потреб на вирішення і задоволення яких вона спрямована. Відповідно до змістової та цільової сутності послуги визначаються за підсистемами галузі та суб'єктами її виробництва [див. табл. 1]. У широкому розумінні до суб'єктів ринку фізичної культури і спорту можна віднести: споживачів, виробників, посередницькі установи. Зважаючи на завдання нашого дослідження основну увагу буде акцентовано на механізмах державного регулювання організаційно-правових основ діяльності виробників фізкультурно-спортивних послуг.

До суб'єктів формування пропозиції на галузевому ринку необхідно віднести організації, установи, підприємства,

посередницькі структури усіх форм власності, діяльність яких здійснюється у певних підсистемах галузі і спрямована на задоволення специфічних потреб споживачів шляхом надання фізкультурно-спортивних послуг. Згідно гл. 1 ст. 3 п. 2 Господарського кодексу України господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва — підприємцями [6]. Господарська діяльність може здійснюватись і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність). Галузевий ринок широко представлений як комерційними, так і некомерційними установами, підприємствами, організаціями. Комерційні та некомерційні види діяльності розмежовуються за таким критерієм: комерційна діяльність включає виробництво продукції або надання послуг на ринку за ціною, яка покриває більше половини витрат виробництва, а некомерційна діяльність охоплює виробництво продукції або надання послуг, безкоштовних або за цінами, що покривають половину чи менше витрат виробництва [6].

На ринку фізичної культури і спорту здійснюють активну діяльність різноманітні громадські організації та установи. Організаційно-правовий зміст їх функціонування зумовлений такими ознаками: по-перше, це некомерційне господарювання; по-друге, господарська діяльність є систематичною; по-третє, спрямована на досягнення соціальних і економічних результатів; по-четверте, не має на меті одержання прибутку.

В Законі України "Про фізичну культуру і спорт" [12], а також в проекті нової його редакції [13] регламентовано організаційно-правові форми і види суб'єктів господарської діяльності галузі, які можуть існувати у вигляді юридичної або фізичної особи, заснованої на праві приватної, колективної, державної, комунальної власності. Окремим правовим статусом характеризується колектив фізичної культури, який створюється та функціонує на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності й виду господарювання як добровільне об'єднання громадян без утворення юридичної особи для здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності за місцем їх роботи і є первинною ланкою фізкультурно-спортивних товариств. Слід відзначити, що в чинній редакції та проекті закону не визначено організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності, окрім суб'єкта підприємницької діяльності — фізичної особи, які можуть діяти і, власне, здійснюють комерційну діяльність на ринку послуг фізичної культури і спорту.

Імперативно-зобов'язальною є норма права, ст. 36 ЗУ [12], яка приписує громадській організації заснувати підприємство у разі, якщо вона організовує або бере участь у проведенні платних фізкультурно-спортивних заходів і одержує від цього протягом року прибуток, що перевищує 1000 розмірів мінімальної заробітної плати або якщо спортсмени за участь в таких заходах одержують разову винагороду, що перевищує 100 розмірів мінімальної заробітної плати. Цікавим є факт, що дія цієї норми поширюється лише на масово-видовищні заходи і ніякою мірою не охоплює решту спектра діяльності таких установ та організацій, а саме в частині надання споживачам інших послуг фізкультурно-спортивного характеру. Також пряма дія вищезначеної статті закону не розповсюджується на національні спортивні федерації та НОК України, відповідно і на їх територіально-структурні одиниці та представництва, що значною мірою створює підґрунтя до виникнення ринкової переваги перед іншими учасниками ринку фізичної культури і спорту, певної його монополізації шляхом отримання значних прибутків із одночасною мінімізацією витрат в частині уникнення сплати обов'язкових податкових платежів, можливості значного зменшення кінцевої ціни на пропонувані послуги, проведення "пресингової" цінової політики по відношенню до інших учасників ринку.

Професіоналізація спорту вищих досягнень зумовила тенденції до значної комерціалізації діяльності окремих суб'єктів галузевого ринку. Під поняттям "професійна діяльність" розуміють виконання спеціалізованих робіт, надання послуг, виготовлення продукту спеціалістами, майстрами, фахівцями, які володіють необхідним спектром знань, умінь, навичок. Професійна діяльність в галузі здійснюється всіма без винятку суб'єктами ринкових відносин, але комерціалізація полягає в прагненні суб'єктів отримати кінцевий результат у вигляді прибутку. В Законі України "Про фізичну культуру і спорт" [12] законодавцем визначено ряд ознак діяльності у професійному спорті, а саме: діяльність спортсменів, тренерів та інших фахівців пов'язана із підготовкою до змагань, участь у спортивних змаганнях серед спортсменів-професіоналів, є основним джерелом їх доходів.

На думку вчених, [1; 8] суб'єкти організацій професійної діяльності спортсменів-професіоналів є виробниками послуг професійного спорту і в першу чергу — видовищних. Характерними особливостями, які притаманні лише видовищно-масовим послугам професійного спорту, є:

- наявність постійної новизни, адже спортивні змагання є завжди новим видовищем, яке ніколи не повторює попереднє;

- послуга придатна до зберігання шляхом відеозапису із подальшим його відтворенням по телебаченню, через Інтернет, яке забезпечує власнику прав на трансляцію отримання комерційної вигоди;

- масовість і колективність споживання послуг професійного спорту, що робить її привабливою для рекламного бізнесу.

Професійний спорт широко представлений специфічним ринком — ринком праці професійних спортсменів. На ринку праці професійного спорту об'єктами договорів купівлі-продажу є професійні спортсмени, носії спортивних умінь та знань з певного виду спорту. Контрактна система впорядкування відносин між спортсменами і спортивними клубами, лігами передбачає наявність жорстких обмежень громадянських прав спортсменів, хоча і здійснюються вони з доброї волі останніх за високу винагороду, соціальні гарантії, славу, визнання. Динамізм переходу кваліфікованих спортсменів до різних клубів впорядковується системою правил грошового відшкодування попередньому клубу-власнику за підготовку, підтримання належного рівня тренуваності, професійного зростання, медичне обслуговування спортсмена, що є об'єктом купівлі-продажу, і зумовлює отримання взаємної комерційної вигоди. Процес ціноутворення зазнає значного впливу з боку невизначеності стосовно потенціальних можливостей та талантів спортсменів у майбутніх періодах, залежить від факторів ризику травмування, захворювань об'єктів купівлі-продажу, популярності окремих індивідів серед вболівальників — основних споживачів спортивного видовища. Таким чином, виробників послуг професійного спорту, зважаючи на вищенаведені ознаки, можна віднести до суб'єктів підприємницької діяльності, що, у свою чергу, вимагає внесення відповідних змін до нормативно-правових актів, які регулюють відносини у цій сфері.

Державне регулювання господарської діяльності в сфері фізичної культури і спорту здійснюється шляхом застосування економічних методів державного управління. Економічні методи державного управління, це система прийомів і засобів прямої дії на суб'єкти підприємницької діяльності шляхом запровадження фінансово-економічних законів і грошово-кредитних відносин з метою створення оптимальних умов, які забезпечують досягнення високих економічних результатів [4]. У широкому розумінні економічне законодавство визначають як сукупність нормативних актів, які регулюють усі правовідносини у сфері економіки, тобто

це всі нормативні акти, котрі стосуються регулювання відносин у сфері господарського комплексу України [2]. Державне регулювання господарської діяльності в галузі фізичної культури і спорту — це застосування органами державної влади системи законодавчих нормативно-правових актів, спрямованих на коригування, впорядкування, збільшення ефективності економічної діяльності суб'єктів фізичної культури і спорту, яке передбачає відповідальність учасників господарської діяльності галузі за їх правопорушення. До основних засобів і механізмів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання фізичної культури і спорту можна віднести: державне замовлення, ліцензування, сертифікацію та стандартизацію, застосування нормативів і лімітів, регулювання цін та тарифів, надання інвестиційних, податкових та інших пільг, надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій [5—6].

Деталізація засобів і механізмів державного регулювання господарської діяльності в сфері фізичної культури і спорту частково здійснена в галузевому законі [12]:

- надання соціальних пільг здійснюється з метою надання можливості реалізації прав у сфері фізичної культури і спорту окремим категоріям громадян — інвалідам, дітям-сиротам, дітям, що залишилися без піклування батьків, постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітям багатодітних та малозабезпечених сімей, дітям-інвалідам, дітям дошкільного віку, учням загальноосвітніх та професійних навчально-виховних закладів, ветеранам війни і особам прирівняних до них;

- надання пільг щодо оподаткування та кредитування суб'єктам господарювання галузі. В межах, визначених законодавством, не обкладаються податками кошти підприємств, установ, організацій, спрямовані на фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність. Суб'єктам підприємницької діяльності, які займаються виробництвом товарів фізкультурно-спортивного призначення та спортивного обладнання, може надаватися пільговий режим кредитування та оподаткування;

- встановлення пільгових тарифів органами виконавчої влади, місцевого самоврядування на комунальні послуги на енергопостачання для фізкультурно-оздоровчих та спортивних споруд;

- надання фінансової підтримки для компенсації витрат по комунальних послугах;

- надання дотацій, компенсацій громадським організаціям фізкультурно-оздоровчої та спортивної спрямованості за рахунок коштів державного бюджету, передбачених ним для статутних завдань, програм, спортивних заходів, а також для створення умов розвитку фізичної культури і спорту;

- Ліцензування фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Одним із найважливіших механізмів регулювання господарської діяльності є державний контроль та нагляд за її здійсненням. Державний контроль та нагляд не суперечить принципу свободи господарської діяльності, тобто ініціатива господарюючого суб'єкта не підлягає обмеженням, а з другого боку, це не означає повного усунення держави від впливу на формування та здійснення господарських відносин у сфері фізичної культури і спорту. Держава, не втручаючись у здійснення господарської діяльності, залишає за собою функцію контролю за дотриманням законодавства суб'єктами господарювання галузі [6]. Суб'єкти виробники фізкультурно-спортивних послуг, у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України [10], за критеріями оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності в сфері фізичної культури і спорту розподілені на дві групи, а саме:

- До суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику належать підприємства, організації, школи,

Таблиця 1. Класифікація фізкультурно-спортивних послуг за підсистемами галузі й суб'єктами виробництва

Підсистема галузі	Суб'єкти – виробники фізкультурно-спортивних послуг			Види послуг	Основні споживачі
	Суб'єкти-виробники	Види та організаційно правові форми	Спрямованість господарської діяльності		
<i>Фізичне виховання, фізкультурно-оздоровча та спортивна робота в навчальних закладах</i>	Дошкільні, загальноосвітні, професійно-технічні, вищі I–4-го рівні акредитації навчально-виховні заклади	Переважаю державна і комунальна власність. Незначна частина приватних навчальних закладів	Некомерційна	Фізкультурно-освітні, фізкультурно-оздоровчі, спортивно-виховні, спортивно-масові, спортивно-кондиційного тренування, рекреаційно-оздоровчі, реабілітаційно-оздоровчі	Діти, підлітки, студентська молодь
<i>Спорт для усіх верств населення за місцем проживання та у місцях масового відпочинку громадян.</i>	Спортивні клуби, добровільні спортивні товариства, санаторно-курортні заклади, фізкультурно-оздоровчі центри, центри фізичного здоров'я населення, фітнес-центри	Громадські організації, фізичні особи підприємці, підприємства державної, комунальної, приватної, колективної, форми власності, унітарні, корпоративні	Обумовлена статутними завданнями. Представлена комерційними і некомерційними організаціями і підприємствами	Переважно: рекреаційно-оздоровчі, реабілітаційно-кондиційного тренування	Представники різних віково-гендерних груп та соціальних стартів.
<i>Масовий спорт серед сільського населення.</i>	ДСТ "Колос", колективи фізичної культури	Переважаю колективна власність, власність територіальної громади, громадські організації	Некомерційна	Спортивно-масові, спортивно-кондиційного тренування, рекреаційно-оздоровчі, реабілітаційно-оздоровчі	Представники різних віково-гендерних груп, що проживають в містах районного значення, селах
<i>Фізкультурно-оздоровча діяльність у виробничій сфері</i>	Колективи фізичної культури на підприємствах, установах, спортивні клуби та відомчі добровільні спортивні товариства, центри здоров'я, профілактичні кабінети, санаторії, центри фізичної і бойової підготовки та ін.	Підприємства незалежно від форми власності та відомчої приналежності. Військові формування, збройні сили України, правоохоронні органи	Некомерційна. Здійснюється на умовах, визначених у колективних трудових договорах, контрактах.	Спортивно-кондиційного тренування, рекреаційно та реабілітаційно-оздоровчі, спортивно-прикладного тренування, професійно-прикладного тренування	Працівники підприємств і установ незалежно від форм власності та відомчої приналежності. Службовці військових формувань, правоохоронних органів, збройних сил
<i>Фізкультурно-оздоровча та реабілітаційна робота серед інвалідів</i>	Центри фізичної культури і спорту інвалідів, фізкультурно-реабілітаційні центри, лікувально-профілактичні центри, спеціалізовані лікувальні установи, спеціалізовані кабінети лікувальної фізичної культури, фізичної реабілітації, спортивні клуби для інвалідів	Переважаю державна, комунальна власність, громадські організації. Відбувається становлення і формування мережі приватних спеціалізованих лікувально-відновлювальних установ	Переважно некомерційна	Рекреаційно-оздоровчі, реабілітаційно-оздоровчі	Представники різних віково-гендерних груп із вродженими та набутими вадами здоров'я різної етімології
<i>Олімпійський, параолімпійський, дефілімпійський, неолімпійський спорт</i>	Спортивні клуби за видами спорту та багатопрофільні, дитячо-юнацькі спортивні школи, школи вищої спортивної майстерності, спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, центри олімпійської підготовки	Переважаю державна, комунальна власність, громадські організації у формі федерацій за видами спорту, фізкультурно-спортивних товариств, спортивних спілок школярів, студентів. Формується мережа професійних спортивних ліг, асоціацій, посередницьких приватних структур	Олімпійський, параолімпійський, дефілімпійський спорт, спорт вищих досягнень (не олімпійські види) – некомерційна господарська діяльність. Професійний спорт – комерційна господарська діяльність	Спортивно-масові, видовишно-розважальні, спортивно-кондиційного тренування	Представники різних віково-гендерних груп: глядачі, вболівальники. Спортсмени
<i>Система матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, наукового забезпечення</i>	Підприємства різних галузей, освітні установи, телебачення, преса, радіо, провайдери мережі Інтернет, власники веб-ресурсів	Громадські організації, фізичні особи підприємці, підприємства державної, комунальної, приватної, колективної, форми власності, унітарні, корпоративні	Обумовлена статутними завданнями. Представлена комерційними і некомерційними організаціями і підприємствами	Освітні, інформаційні. Вироблення асортименту товарів спортивно-фізкультурного призначення	Спортсмени, фізкультурники, учні, студенти, широкі верстви населення, підприємства і установи фізкультурно-спортивного профілю, навчальні заклади

спортивні клуби, що здійснюють підготовку спортсменів до змагань з видів спорту, визнаних в Україні, відповідно діяльність таких суб'єктів має перевірятись не частіше ніж один раз на рік.

— До суб'єктів господарювання з середнім ступенем ризику належать навчально-виховні, професійні, вищі навчальні заклади, спортивні клуби, фітнес-клуби, центри здоров'я, що здійснюють організацію та проведення занять фізичною культурою і масовим спортом. Перевірка їх діяльності здійснюється не частіше ніж один раз на три роки.

Оцінювання ступеня ризику від провадження господарської діяльності здійснюється за такими критеріями: безпека життя і здоров'я населення під час проведення занять фізичною культурою і спортом; імовірність використання стимуляторів, допінгових речовин та інших заборонених засобів; можливість пропаганди культури жорстокості на насильства; рівень травмонебезпечності; строк провадження господарської діяльності. На нашу думку, негативною є інтуїтивно-розпорядча норма щодо встановлення кількості перевірок суб'єктів господарювання, адже на даний час не існує нормативних документів, які б з позицій кількісно-якісного підходу нормативно регулювали б механізм визначення ступеня ризику діяльності кожного окремого суб'єкта господарювання в галузі. Розробка такого регламентного документу є необхідною тому, що дозволить якісно інтерпретувати кількісні показники вищезначених критеріїв із подальшим визначенням щодо санкцій у відповідності до кількості, періодичності, структури виявлених порушень; здійснювати індивідуальний та диференційований підхід в оцінці ступенів ризику господарської діяльності окремих суб'єктів господарювання сфери фізичної культури і спорту; здійснювати превентивні заходи щодо порушень чинного законодавства.

Одним із основних засобів державного регулювання господарської діяльності галузі є ліцензування. Згідно закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" [11] обов'язковому ліцензуванню підлягають фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність: організація та проведення спортивних занять професіоналів та любителів спорту; діяльність з підготовки спортсменів до змагань з різних видів спорту, визнаних в Україні. Органом ліцензування в галузі фізичної культури і спорту є Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту. Слід відзначити те, що діяльність лише одного на теренах України органу ліцензування, який знаходиться у м. Києві, створює труднощі в процедурі отримання ліцензії усіма суб'єктами господарської діяльності галузі, які здійснюють її в інших областях, і водночас контроль за додержанням суб'єктами господарювання ліцензійних умов провадження такої діяльності покладено на територіальні органи, які є спеціально уповноваженими з питань ліцензування. Таким чином, законодавчо сконцентровано владні повноваження у центрального органу ліцензування щодо видачі ліцензій і виключено з цього процесу його територіальні суб'єкти, хоча і покладено на них обов'язок здійснювати контроль за дотриманням суб'єктами господарювання в галузі ліцензійних умов, що призводить, у свою чергу, до незбалансованості їх владних повноважень, затягування термінів видачі та вилучення ліцензій (у разі виявлення грубих порушень суб'єктами ліцензійних умов), ускладнення усієї процедури ліцензування загалом і, як наслідок, порушення прав суб'єктів господарювання в галузі.

ВИСНОВКИ

— Фізична культура і спорт посідає одне із провідних місць у системі заходів підвищення ефективності діяльності економічної системи держави, шляхом забезпечення повноцінного і всебічного відновлення та збереження психофізичного потенціалу особистості.

— Окремі підсистеми галузі фізичної культури і спорту є продуцентами послуг фізкультурно-оздоровчого та спортивного характеру, специфіка і зміст яких зумовлені метою і суспільними завданнями, які вирішуються кожною із них.

— Ринок фізичної культури і спорту широко представлений підприємствами і установами, організаціями різних організаційно-правових форм, які здійснюють свою діяльність як з метою отримання прибутку так і на основі некомерційного функціонування, що зумовлює необхідність удосконалення механізмів державного регулювання їх діяльності з урахуванням суспільно-значущої корисності кінцевого результату.

Література:

1. Галкин В.В. Экономика спорта и спортивный бизнес: учебное пособие. — М.: КНОРУС, 2006. — 320 с.
  2. Крегул Ю.І. Правові основи державного управління економікою України: навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 431 с.
  3. Леонова А.О., Давидова В.П., Новачук О.О. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України: навч.-метод. посіб. — К.: ДПА України, 2007. — 390 с.
  4. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. — Вид. 2-ге, доп. та перероб. — К.: Атіка, 2003. — 576 с.
  5. Мачуський В.В., Постульга В.Є. Господарське законодавство: навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2004. — 275 с.
  6. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / За заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини. Кол. авт.: О.А. Беянович, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. — 2-е вид., перероб. і допов. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 720 с.
  7. Примак Т.О. Маркетинг: навч. посіб. — К.: МАУП, 2004. — 228 с.
  8. Професіоналізація олімпійського спорту / В. Платонов // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. — 2005. — № 1. — С. 3—8.
  9. Степанова О.Н. Маркетинг в сфере физической культуры и спорта. — 2-е изд., стереотип. — М.: Советский спорт, 2005 — 256 с.
  10. Форум: Законодавство України — 2009. — Документ 1097—2008-п, редакція від 17.12.2008, чинний. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?Nreg=1097-2008-%EF> — Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері фізичної культури і спорту та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)".
  11. Форум: Законодавство України — 2009. — Документ 1775-14, остання редакція від 23.07.2009 на підставі 1571-17, чинний. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?Nreg=1775-14> — Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності".
  12. Форум: Законодавство України. — 2008. — Документ 3808-12, остання редакція від 08.06.2007 на підставі 1021-16, чинний. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?Nreg=3808-12>. — Верховна Рада України ЗУ "Про фізичну культуру і спорт".
  13. Форум: Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту. — 2008. — Документ 2006_03_pd.pdf. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/sport/doccatalog/document?id=93031> — Верховна Рада України. Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "про фізичну культуру і спорт".
- Стаття надійшла до редакції 01.06.2010 р.*